

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Kaj Ahlsved : I döda gubbars sällskap. Österbottens tidning 16.12.2018.

Kaj Ahlsved

I döda gubbars sällskap

När jag tog mina första toner som klassisk gitarrist så stötte jag på en bild av gitarristen och tonsättaren Francisco Tárrega (han som skrev valsen som Nokia använde som ringsignal). På bilden sitter Tárrega med gitarren i famn omringad av åtta välklädda spanska herremän av vilka några är hans elever. Av bilden att döma (den hittas enkelt på nätet) hänförs de av Tárregas musikerskap och granskar noggrant hans teknik.

Samma bild och många andra svartvita porträtt av skäggiga gubbar hängde i de övningsrum där jag under min studietid svettades med bland annat Tárregas "Capricho árabe".

I dag när jag stöter på bilden skulle jag vilja kunna zooma ut och se allt det som inte rymdes med innanför fotografiets ramar. Vem fick inte vara med i salongerna? Vem tystades och varför?

Bilden på Tárrega och hans beundrare är rätt representativ för den västerländska konstmusikens historieskrivning och genusproblematik. Historien är tyvärr som en exklusiv herrklubb vilket har resulterat i att få i dag kan nämna andra kvinnliga kompositörer än abbedissan Hildegard av Bingen (f. cirka 1100) och av de nu levande Kaija Saariaho.

Lite samma känsla får jag när jag ser upplägget för Mellersta Österbottens kammarorkesters (MÖK) "efterlängtade kulturgärning", det vill säga [att fram till 2020 framföra alla Beethovens nio symfonier](#). Den kraftansträngningen når den tredje symfonin i februari.

Visst, det är en kulturgärning att vi långt borta från de resursstarka symfoniorkestrarna i söder får möjligheten att höra alla symfonier. Men när jag ser att fyra män och inga kvinnor har engagerats för att som dirigent tygla Beethovens skaparkraft kommer jag att tänka på den där bilden av Tárrega: män som vinner det ultimata priset av att beundras av manliga likasinnade. Detta spär ytterligare på bilden och myten kring det manliga geniet samt dirigentskapet som en manlig domän.

Det här är det "normala", tyvärr. Få ställen är så dominerade av (döda) män som de klassiska konsertprogrammen. Vi borde lära oss att se kritiskt på detta och inte bara reproducera. Orkestrarna knorrar, rycker på axlarna eller säger "ja, men då det inte finns..."

Vad gäller kompositörsfrågan krävs det att man ser på historien ur ett annat perspektiv än "vinnarens". Det krävs också vilja och kritiskt tänkande av musiker, pedagoger och forskare för att luckra upp hjältemyterna som skymmer sikten för tankeväckande musikaliska möten. Samtidigt kan man inspirera till framtida jämställda sådana.

Exempel på detta är till exempel [skivprojektet "Earthly Angels"](#) där Kajsa Dahlbäck & co belyser en fascinerande fördold musikkultur med italienska aristokratflickor som blev nunnor av bland annat socioekonomiska skäl. Violinisten Cecilia Zilliacus, konstnärlig ledare för Korsholms musikfestspel, valde att i somras lyfta fram fin musik av bland annat Amanda Maier, Clara Schumann och suffragetten Ethel Smyth. Så nyanseras musikhistorien.

Den enda konserten i [MÖK:s program för 2018-19](#) som innehåller musik skriven av en kvinna är den som leds av den blivande konstnärliga ledaren Malin Broman. På konserten i mars finns musik av både Elfrida André och Fanny Mendelssohn (gift Hensel). Svenskan André var en pionjär som utmanade sin tids normer medan Fanny Mendelssohn i skuggan av sin bror skrev närmare 500 verk. 500!

Jag ser fram emot de kulturgärningar som valet av Malin Broman kan föra med sig.

Bilden av Tárrega & co jag hänvisar till i texten:

FRANCISCO TARREGA.